

Pod častnim pokroviteljstvom Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Pogovori 2024

Podoba vsakega festivala oblikujejo umetniki. Z vprašanji umetnikom festivala Seviqc 2024 smo želeli vsaj malo odkriti zastor, ki sicer ločuje umetnike od publike, od podpornikov in od produkcije festivala.

Iskreno se zahvaljujem vsem umetnikom, ki ste se potrudili in izpolnili vprašalnik: Ramiru Albinu, Adriani Alcaide, Pilar Almalé, Richardu Boothbyju, Gonzalu Cuadri, Giulianu Eccherju, Juliu Menéndezu, Silvini Sadoly in Petri Vrh Vrezec.

Za svetovanje pri oblikovanju vprašanj se zahvaljujem Stanki Dešnik (Krajinski park Goričko), Vesni Vovk (Radio Slovenija) in Marini Žlender (Revija Glasna), dolgoletnim opazovalkam in podpornicam našega festivala.

Klemen Ramovš

1. Kako izgleda vaš običajen dan, ko niste na potovanju?

Ramiro Albino: Zadnjih 15 let sem vse leto stalno potoval, lahko pa rečem, da se moje življenje na potovanjih ne razlikuje veliko od tistega, ko sem doma: del dneva poskušam posvetiti študiju tehnike svojih inštrumentov, tudi študiju in raziskovanju (repertoar, ki ga sestavljam, zahteva, da je tako), del časa pa tudi svojim študentom.

Adriana Alcaide: Ko se zbudim, si rada pripravim japonski zeleni čaj, nahranim svoje mačke in meditiram 20 minut. Violino vadam počasi in pogosto z metronomom, da mi da nekaj stabilnega in kompenzira moj samostojni način življenja. Urejam korespondenco vseh projektov in novega umetniškega ustvarjanja. Ob koncu dneva se posvetim športu ali jogi.

Pilar Almalé: V svojem idealnem dnevu poskušam vzpostaviti ravnovesje med osebnimi in službenimi aktivnostmi. Običajno se zbudim zgodaj in sama spijem prijetno kavo, preden se moji hčerki zbudita. V dobrih dneh se zbudim ob 6:45 in v jutranji tišini tudi malo berem ali pišem. Potem pripravim zajtrk in pošljem dekleta v šolo, sama pa grem v svoj studio, kjer imam čas za glasbeni študij: dve uri vadam violo in petje, včasih več, včasih manj, odvisno od dneva. Ponavadi imam zapiske, kjer si zapišem prioritete: študij določenih skladb, vadba tehnike, komponiranje skladb itd. Nato sledijo pisarniška dela, kot so dokumenti, pošiljanje pošte, družbeni mediji itd. Včasih imam sestanke ali vaje dopoldne ali ob 12. uri. Potem imam kosilo, sem vegetarijanka in rada kuham. Včasih, če je dovolj časa, pripravim dobre obroke in poskušam tudi uživati tudi v tem. Potem nadaljujem z delom. Kakšno popoldne obiščem fitnes: tečem in plavam. Če je možno, se srečam s katerim prijateljem za kozarec belega vina. Druge popoldneve preživim s hčerkama. Ena študira na konservatoriju, zato gremo kdaj tja. Obožujem slikanje in če se le da, tudi slikam. Rada grem spat bolj zgodaj.

Richard Boothby: Niti dva dneva si nista podobna - vadba, vaje, pisanje elektronske pošte, prepisovanje glasbe: vse to ali nekaj od tega je prisotno vsak dan. Potem so tu še običajne vsakdanje stvari: odpeljati sina v šolo, pripraviti obroke, pranje, likanje itd.

Giuliano Eccher: Ko ne poučujem, je moj dan razdeljen na študij in skrb za družino.

Julio Menéndez: Delam kot umetniški vodja profesionalnega pevskega zbora v državni ustanovi. Nato med tednom delam na vodenju vaj in režiji. Konec tedna posvetim osebnim projektom z instrumentom in tedenskemu počitku.

Silvina Sadoly: Živim z najmlajšo hčerko, kuham, študiram in delam.

Petra Vrh Vrezec: Vstajam zgodaj zjutraj (okoli 6. ure), ko družina še spi, in se lahko posvetim jutranji telovadbi, teku, branju in meditaciji. Sledi zajtrk z družino in ko se »razbežimo« (otroci v šole, mož službo), se moje delo začne za računalnikom - pregledam in odgovarjam na pošto, družabna omrežja, pišem članke, se prijavljam na razpise, delam objave, organiziram dogodke ipd. Ob 10h imam vaje s korepetitorjem in kolegi, če jih ni, se sama doma vpojem, pričnem vaditi program, poslušam izvedbe drugih izvajalcev ... Med 13. in 14. uro za družino pripravim kosilo, po njem sledi branje, izobraževanje, včasih tudi krajši počitek ter dokončanje dela na računalniku. Popoldan si vzamem čas za družino, zvečer pa spet sledijo vaje ali krajše vadenje doma, poslušanje ali gledanje izvedb oper... Poskušam biti disciplinirana in biti okoli 22.30 ure v postelji, saj pevci rabimo dovolj počitka.

2. Kako izgleda vaše delo na instrumentu?

Ramiro Albino: Skozi življenje sem našel različne načine študija svojih instrumentov. Na točki, kjer mi je glasbeni diskurz baročnega stila jasen in lahko razumljiv, se osredotočam na študij zvoka, ki ga proizvajam. Obseden sem s tem, da se lahko igram z zvokom, ga naredim širšega ali tanjšega, naredim ostrejšega, naredim morbidnega in lahkega itd. Veliko delam s tega vidika.

Adriana Alcaide: Ogrevam se s počasnimi pasažami, pri čemer sem pozorna na telo in na zvok. Rad pregledujem nov repertoar in veliko delam tudi na Bachovih solističnih skladbah. Nekaj časa posvetim vadbi proste improvizacije in razvijanju lastne kreativnosti. V odmorih naredim nekaj telesnih in dihalnih vaj. Vadim tudi težke orkestrske pasaže.

Pilar Almalé: Rada delam kot izvajalec na violi da gamba. Je nenavaden inštrument, ki ga mnogi še vedno ne poznajo, ampak počutim se dobro. In sem srečna, da lahko živim od igranja nanj. O mojem delu s študijem instrumenta: odvisno od dneva. Kakšen dan vadim po seznamu skladb, ki jih pripravljam, druge dni pa se osredotočam na tehnični del in vadim le posamezne dele, ki mi povzročajo težave. Pri petju rada kombiniram različne tehnične vaje: zelo zanimivo se mi zdi učenje indijskih lestvic. Še ena stvar, ki jo rada počnem, je, da igram po nekaterih pevcih, ki jih imam rada, pevcih različnih stilov in posnemam njihov način petja in okraskov.

Richard Boothby: Vadim, ko vzamem note, kot so te Telemannove skladbe. Trenutno za snemanje glasbe Alfonsa Ferrabosca za violo bastarda. Včasih vadim tri ali štiri ure na dan, včasih pa sploh ne.

Gonzalo Cuadra Balagna: Individualni pouk petja zgodaj na univerzi, popoldne skupinski pouk teoretičnih predmetov. Prihod domov v mraku, študij del, ki jih moram peti.

Giuliano Eccher: Pomemben del mojega dela na instrumentu je iskanje zvoka.

Julio Menéndez: Vedno začnem z ogrevanjem telesa in delom z lestvico, da se kasneje posvetim repertoarju, na katerem delam v tem trenutku. Pri tehničnem delu sem zelo natančen, zato se ustavim, da popravim kakršno koli fizično nelagodje in iz tega tudi izboljšam interpretacijo.

Silvina Sadoly: Vokaliziram, izvajam tečaje petja, študiram in delam kot koreograf in vodja godal z igranjem orkestrskih transkripcij na klavirju.

Petra Vrh Vrezec: Ob 10h pričnem z dihalnimi in artikulacijskimi vajami ter se vpojem. Sledi vadenje programa (dvakrat tedensko s korepetitorko Natašo Valant, s katero predelujeva program ali s kolegi, s katerimi pripravljamo koncert). Z vajami končam okoli 13h. Proti večeru velikokrat sledi še ena krajša vaja. Nujno si jemljem čas za krajši počitek med dnevom in se zvečer disciplinirano odpravim pravočasno v posteljo.

Ramiro Albino

3. Kako izgleda vaše delo z mladimi in kako dojemate njihov odnos do glasbe, kako jim jo posredujete?

Ramiro Albino: Ko sem bil študent, se je pristop k stari glasbi pričel v skrajnem pomanjkanju: ni bilo partitur, ni bilo učiteljev in bilo je zelo malo instrumentov, vsaj v Argentini, kjer živim. To je bilo seveda slabo, a je bilo tudi dobro, saj nas je sililo v raziskovanje, pridobivanje gradiva na neznanih in težko dostopnih krajih, v branje starih knjig itd. Današnji mladi, ki so rojeni v dobi interneta, imajo vse na dosegu roke. In to je veličastno. Lahko pa jim tudi nekoliko zaplete nalogo, saj ne znajo ceniti tega, kar imajo. Ko delam z mladimi, mi je največje zanimanje, da jim dam orodja, da bodo lahko samostojni pri pristopanju do teh repertoarjev, hkrati pa stremim k temu, da cenijo, kar imajo. To nas je prejšnje generacije toliko stalo.

Adriana Alcaide: Rada komuniciram z mladimi, opozarjam na bistvo glasbe, na potrpežljivost, na samozavest. Delamo na doseganju lahkotnosti pri igranju težkih odlomkov, na kakovosti zvoka, na jasnih glasbenih učinkih in da delimo lastno perspektivo v glasbi. Nekaj res pomembnega v našem stiku je komunikacija čustev skozi glasbo, razumevanje glasbenega jezika posamezne skladbe in vsakega skladatelja, interakcije med več glasbeniki, ko igramo skupaj in z zaupanjem premagujemo tisto, kar je na prvi pogled videti nemogoče. Moja zavezanost njim je enaka zavezanosti sebi in temu, kar počnem. Ko igram in poučujem s strastjo, se neposredno povežejo s svojo lastno strastjo. Všeč mi je, da odkrivajo nove pristope k glasbi, iščejo neznane načine izražanja in se vedno počutijo žive s tem, kar počnejo.

Pilar Almalé: V mojem osebnem primeru poleg stare glasbe igram tudi sodobno glasbo, kot je jazz. Včasih oboje povežem, tako da resnično, ko mladi odkrijejo, kaj počnem, ni odklonilnega odnosa, ki ga včasih lahko najdemo, ko poslušajo staro ali klasično glasbo. Mislim, da je moja glasba nekaj vmes med dvema mestoma in ljudje to cenijo.

Richard Boothby: Poučujem na Royal College of Music in nenehno sem presenečen nad talentom in navdušenjem študentov. Težko jim je slediti.

Gonzalo Cuadra Balagna: Ker sem univerzitetni profesor, je moj stik dnevni, tedenski, vse leto. Ker študirajo za glasbeno kariero, je njihov odnos želja, trud in veliko entuziazma. Iz istega razloga so tudi razočarani in opuščajo kariero, ker to pač traja več let.

Giuliano Eccher: Na srečo je veliko mladih seznanjenih s starimi glasbili. Osebnostno se trudim, da bi jih zanimali historični viri.

Julio Menéndez: Pri svojem delu z mladimi spodbujam ljudi k razmišljanju tako o tehniki inštrumentov kot o vprašanih interpretacije, tudi na podlagi osebnih izkušenj, tako mojih kot njihovih. Pri njih sem vedno opazil dober sprejem in željo po uspehu.

Silvina Sadoly: Večina mladih, ki se posvečajo glasbi, so zelo predani in zahtevni, ko jim je treba to znanje posredovati.

Petra Vrh Vrezec: Obožujem pripravljati izobraževalne predstave za otroke in mladino. Oni so najbolj pristna, kritična publika in če ti jih uspe navdušiti nad klasično glasbo, mi je v največji užitek gledati njihove iskreno vesele obraze, aplavze, želje po »še«. Otroci nimajo težav s sprejemanjem klasične glasbe, problem so vzgojitelji in starši, ki jim klasična glasba ni bila predstavljena na primeren način in mislijo, da je dolgočasna. Z otroškimi predstavami v vrtcu sva z možem začela na pobudo šestletne hčerke. Predstava Prvo srečanje z opero je bila sprejeta s takim navdušenjem, da smo jih v 9 letih naredili prek 120. Sledile so še ostale predstave; Postala bom slavna operna pevka, Najstniški brivec, Operna pustolovščina, Ptice narekujejo note skladateljem.

4. Kakšni so vaši karierni uspehi in reference?

Ramiro Albino: Eden mojih velikih dosežkov je trajna dejavnost Capilla del Sol. Tako je argentinska javnost razumela, da je del repertoarja tudi špansko-ameriški barok, četudi ni kanoničen. Moje reference so pionirske skupine stare glasbe in tudi sam se počutim pionirja. In evropski glasbeniki, ki so se v 16. in 18. stoletju preselili v Ameriko, so tudi reference. Odprli so poti in avenije za vse nas, ki smo prišli pozneje.

Adriana Alcaide: Lahko sem igrala s skupinami, ki jih imam rada, kot je L'Arpeggiata, v čudovitih dvoranah, kot so Carnegie Hall New York, Concertgebouw Amsterdam, Wigmore Hall London in Auditorio Nacional Madrid. Posnela sem več zgoščenk za pomembne založbe, kot so Harmonia Mundi, Naïve in Brilliant Classics. Izdala sem svojo solo zgoščenko Still Life (Tihožitje), zbirko tega, kar sem. Prav tako sem ustanovila ansamble, kjer lahko igram in čutim glasbo takšno kot sem sama. Zelo globoko sem raziskala veselje improvizacije, s tem zajemala vedno več svobode in ustvarjalnosti pri vsem, kar igram. S Paujem Jorquero sem ustanovila Bach Collegium Barcelona, s katerim izvajam pomembne koncerte, podrobno se lotevam Bachovega inštrumentalnega repertoarja in njegove številne kantate. Zelo močno sem povezana z Japonsko, kamor sem že velikokrat potovala, poznam njeno glasbo, kulturo in čarobnost. Moje življenje je polno barv in vse te izkušnje mi pomagajo, da glasbo igram na svoj način, z občutkom, da se je vedno treba kaj novega naučiti, raziskati in odkriti. Zahvaljujoč svoji glasbi sem potovala v številne države v Evropi, Združenih državah in Aziji.

Pilar Almalé: Imam veliko referenc: pri violi da gamba Jordija Savalla in Fahmi Alqhai. Obožujem tudi Silvio Pérez Cruz, Camaróna, Estrella Morente, Elis Regina, Caetano Velosa, Brada Mehldauja, Mercedes Sosa, Milesa Davis, Pascualo Ilabaca, Compaya Segunda ... Obožujem veliko glasbenih stilov v jazzu, bossa novi, flamenku ter zgodnji in klasični glasbi.

Richard Boothby: Ponosen sem na delovanje Fretworka, predvsem na področju sodobne glasbe.

Gonzalo Cuadra Balagna: Lahko se posvetim glasbi v več vidikih: izvajalec, raziskovalec, učitelj. In sem dobro ocenjen na vseh treh področjih.

Giuliano Eccher: Imel sem srečo, da sem prišel v stik s pionirji stare glasbe, kot so Kuijken, Bruggen, brata Curtis, in bilo je vznemirljivo.

Julio Menéndez: Nacionalna univerza La Plata. Sem tudi pianist na konservatoriju Gilardo Gilardi La Plata in čembalist z zasebnim študijem in tečaji. Posvetil sem temu, da sem vse to vključil v svojo kariero glasbenika in učitelja. Imam diplomo iz glasbe s poudarkom na zborovskem in orkestrskem dirigiranju. Z ugledno diplomno druge organizacije sem sodeloval v Združenju za staro glasbo Monteverdi, Simfoničnem orkestru Salta in Vokalno-zborovskem oddelku Salte v Argentini. Osvojil sem več mest za vodenje zborov in trenutno sem direktor polifonega zbora Delfino Quirici iz Río Cuarta Argentina).

Silvina Sadoly: Moj dosežek je odlična kariera pevke kot matere treh otrok, študij in koncertiranje v različnih državah. V moji državi je velik dosežek že to, da z glasbo preživimo.

Petra Vrh Vrezec: Kot sopranistka, solistka sem redna gostja v SNG Opera in balet Ljubljana. Pela sem več velikih solo vlog v operi. Glasbeno kot koncertna pevka sodelujem tudi z ostalimi državnimi in nevladnimi glasbenimi ustanovami, zavodi, festivali: Slovenska filharmonija, Cankarjev dom, Festival Ljubljana, Festival Seviqc Brežice, Glasbena matica Ljubljana, Glasbena mladina Slovenije, KD Nova Gorica, Kulturno društvo Schellenburg ter nastopam v referenčnih dvoranah (Viteška dvorana Križank, velika dvorana SNG opera in balet Ljubljana, Linhartova dvorana Cankarjevega doma, Viteška dvorana Grad Brežice, Uršulinska cerkev Sv. Trojice Ljubljana). Leta 2021 sem z organistom Gregorjem Klančičem in baritonistom Alom Vrezcem posnela zgoščenko Ave Maria – pregledno delo 23 Ave Marij slovenskih in tujih skladateljev in jo predstavila na več festivalih, abonmajih in koncertih doma in v tujini. V zadnjih letih sem se izmojstrila tudi v pisanju scenarija ter organizaciji predvsem avtorskih otroških in mladinskih izobraževalnih opernih predstav (Prvo srečanje z opero, Postala bom operna pevka, Najstniški brivec, Ptice so narekovale note skladateljem, Operna pustolovščina) ter tudi koncertov (Z-opera, Operne peripetije, Musica viva ...). Otroških predstav sem organizirala in izvedla več kot 120-krat tako po vrtcih in šolah kot tudi v kulturnih ustanovah. Svoje pevsko znanje pa vsako leto nadgrajujem z aktivno udeležbo na mednarodnih pevskih mojstrskih tečajih. Koncertirala sem tudi v ZDA, Nemčiji in na Hrvaškem. Recitale in glasbeno-scenske predstave sem organizirala tudi na lokalni sceni, kjer tovrstnih klasičnih glasbenih dogodkov primanjkuje.

Adriana Alcaide

5. Kako ste pričeli s svojim ansamblom?

Ramiro Albino: Ansambel je nastal na pobudo Jorgeja Comettija in Leile Makarius, ki delata v Muzeju hispanoameriške umetnosti Isaac Fernández Blanco, da bi zbirki zagotovila zvočno dopolnitev. Za to so stopili v stik z Ramirom Albinom, ki ga je ta repertoar močno zanimal, in od takrat naprej se je začelo delo na Capilla del Sol.

Adriana Alcaide: Moja ljubezen do Bachove glasbe se je udejanila v več projektih, eden najpomembnejših je Bach Collegium Barcelona, s katerim izvajamo velika dela tega čudovitega skladatelja, kot so kantate, Božični oratorij in orkestrske suite, pa tudi komorno instrumentalno glasbo. Strast do notranjega občutenja glasbe, obnavljanje baročnega repertoarja in soočanje s sedanostjo so razlog za moje projekte. Dandanes se vse odvija hitro, ponavadi smo površni in nimamo časa za umirjenost, tišino in spraševanje o res pomembnih stvareh življenja. Zato verjamem, da ko to zavest prenesem v glasbo, jo lahko občutimo in delimo z drugimi ljudmi in je morda tudi vir navdiha za preoblikovanje naših hrupnih življenj. Popolnoma delim to filozofijo z dirigentom Bach Collegium Barcelona, Paujem Jorquero, in to je naš motor, da nadaljujemo s skupino in vložimo vso svojo energijo, da dobro služimo družbi. Bach je za nas eden najbolj priljubljenih skladateljev in tako smo hvaležni, da lahko uživamo v tej glasbi, ki jo želimo ponuditi občinstvu in jo vrniti Bachu samemu, kot način globoke hvaležnosti.

Pilar Almalé: Pred nekaj leti sem začela igrati solistično in to mi je zelo všeč. Seveda imam veliko izkušenj z igranjem v ansamblih in na začetku je bilo kar strašljivo igrati sam, a uživam v svobodi, ki mi jo to daje.

Giuliano Eccher: Z Nedko sva se spoznala v devetdesetih kot študenta na tečajih v Innsbrucku. Leta kasneje sva se odločila, da se ponovno srečava in skupaj ustvarjava glasbo.

Petra Vrh Vrezec: Ob razvijanju avtorskih glasbenih projektov se je izkazalo, da je nujno potrebna tudi stalna glasbena ekipa, s katero lahko snujem in soustvarjam predstave in koncerte. To so ljudje, s katerimi se lepo ujamemo pri muziciranju, imamo podobno seriozen pristop do dela, si povemo tudi konstruktivno kritiko v vedenju, da se vsi želimo izboljšati, se res dobro razumemo in podpiramo. Ponosna in hvaležna sem za stalen in izvrsten ansambel.

6. Kako ste poimenovali svoj ansambel

Ramiro Albino: V Španiji in njenih kolonijah so se glasbeni ansambli imenovali »kapele«. Naša kapela (Capilla del Sol) je posvečena Soncu, simbolu krščanstva (Kristus) in domorodnih ljudstev Amerike (bog Sonca, dajalec življenja). Zato je ime ansambla zgodovinsko, a tudi sinkretično.

Adriana Alcaide: Tri besede imena skupine prikazujejo najpomembnejše značilnosti naše skupine. Bach, skladatelj, ki ga imamo radi, Collegium, to po zakonu pomeni skupaj, delati nekaj v istem duhu, in Barcelona za dušo našega rojstnega kraja in življenja. Poleg tega obstaja po vsem svetu več ansamblov z imenom Bach Collegium. Želimo ustvariti veliko mrežo Bach Collegium, ki je v službi te čudovite glasbe in njenega neverjetnega skladatelja.

Pilar Almalé: Izzivi so uživati in biti sproščen med nastopom ter najti tisti mir samo v sebi. Priložnosti so svoboda, ki jo imate: lahko spreminjate repertoar, improvizirate, preizkušate nove stvari in vse je samo tvoj rizik.

Giuliano Eccher: Preprosto so to naša imena,

Petra Vrh Vrezec: Našo ekipo, ansambel, društvo ali karkoli že smo poimenovali OperArija. Na začetku smo se v projektih res osredotočali le na opero in kako bi jo naredili bolj sprejeto med ljudmi, z leti pa so prišli tudi projekti, ki niso vezani le na opero, ampak tudi samospeve, sakralno glasbo ... Skratka, različne vrste klasične glasbe. Ime pa je seveda ostalo.

Pilar Almalé

7. Kakšni so izzivi in priložnosti?

Ramiro Albino: Največji izziv Capille del Sol je razviti profesionalni pristop, ki sloni na manj poznanem repertoarju. Najtežje je najti ljudi, ki so trdno prepričani, da je naš repertoar vreden tudi njihovih koncertnih dvoran oziroma njihovih ušes.

Adriana Alcaide: Kot vedno so ideje in sanje v naših glavah videti lepe, sveže in celo možne, vendar ta materialni svet potrebuje denar, da gre naprej, da plača glasbenike, da potuje, da lahko iz naših sanj ustvari resničnost. To je največji izziv v našem materialnem svetu, kako financirati svoje velike sanje in ponuditi družbi nekaj pomembnega, kar ni vedno prioriteta politike, vlade in mnogih ljudi, ki imajo raje zabavo kot tišino, znanje in kulturo. Kakorkoli, res smo veseli in hvaležni, da lahko naredimo veliko zanimivih projektov, koncertov, sodelovanja z izobraževalnimi krili. Prihajajoče leto 2024 nas je Bach Fest v Leipzigu povabil, da predstavljamo našo državo, Španijo, in izvedemo 3 najlepše Bachove kantate. To je velika čast za nas in za našo skupino, saj dokazuje, da tudi če nismo Nemci, lahko razumemo in se poglobimo v Bachovo glasbo, njegov duhovni jezik in njegovo neizmerno umetnost.

Giuliano Eccher: Izziv je kompleksnost in globina Bachovega dela. Priložnost je študij veličastne glasbe.

Richard Boothby: V tem primeru je dvanajst Telemannovih fantazij popolna dolžina za koncert. Edina sprememba, ki sem jo naredil, je vrstni red. Fantazije sem razporedil tako, da pričnem s c-molom in zaključim z d-molom.

Petra Vrh Vrezec: Največji izziv mi trenutno predstavljajo koncerti, v katerih povezujem klasično glasbo z naravo in sporočili o njenem varstvu. Imam veliko prednost, da imam dva poklica, sem biologinja in pevka, zato lahko združujem obe področji. Neverjetno se mi zdi, kako lepa klasična glasba s temo iz narave odpira srca ljudi, ki so ob lepi fotografiji narave in kratkih besedilih še bolj dojemljivi za varstvo narave. S temi koncerti bi v prihodnosti želela gostovati tudi v tujini. Zdi se mi, da so unikatni in imajo velik doprinos tako h klasični glasbi kot varstvu narave. Sicer se bom še vedno posvečala izobraževalnim predstavam za otroke, kajti za njih je vedno več zanimanja, veliko ljudi smo »spreobrnil« k mnenju, da je tudi opera lepa in konec koncev tu se nam odpira tudi vedno večji trg.

8. Kako načrtujete programski koncept?

Ramiro Albino: Koncerte na splošno načrtujemo glede na napredek v muzikologiji: najdemo nov repertoar ali izdamo nekaj novega, potem pa gradimo programe okoli tega razvoja. Načrtujemo tudi programe na najbolj »kanoničnem« repertoarju, ki ga ima kolonialna glasba.

Adriana Alcaide: 6 sonat za violino in obligatni čembalo je ena najbolj neverjetnih instrumentalnih skladb Bachove produkcije. Običajno se izvajajo ločeno, moj cilj pa je bil zaigrati celoten sklop sonat, da bi občinstvu omogočili širšo predstav o tem repertoarju. Vsaka sonata je vesolje zase, so del niza, a vsaka kot poseben duh, popolnoma drugačen od drugih. Tehnično zelo zahtevne za oba inštrumenta, violino in čembalo, so najvišji izraz lepote v glasbeni zgodovini. Tako dobro napisane za oba inštrumenta, da se dotaknejo več kotičkov naših src, zaradi česar se popolnoma ujamemo z njihovo raznolikostjo afektov. Če jih postavimo na začetek in konec festivala, dajo zelo zaokrožen vtis, da držijo vse, kar je vmes, in simbolično dajejo Bachu materinski občutek za vso ostalo glasbo in skladatelje. Vsak lahko ceni mojstrstvo Bacha, kako je prisoten v našem umu, srcu in duši.

Pilar Almalé: Vedno poskušam najti programsko ravnotežje. Poskušam, da se ne osredotočam na teoretični del, ampak bolj na pogled poslušalca: ustvarjati kontraste med programi je bistvenega pomena. Če se osredotočimo samo na teoretični del, se lahko zmotimo in napravimo enoličen program, ki je za poslušalce dolgočasen.

Giuliano Eccher: Recimo, da so se po nesrečnem obdobju pandemije možnosti za dolgoročno načrtovanje zmanjšale. Ponovno moramo razmisliti o načrtovanju obveznosti s bližnjimi roki.

Petra Vrh Vrezec: Nekaj koncertnega programa nastaja spontano. Denimo pesmi Ave Maria smo prepevali nekaj let za Marijin praznik in ko se je nabralo že kar nekaj skladb, je prišla ideja o koncertu "Ave Maria" in zatem še zgoščenska. Ostale koncepte načrtujemo namensko – ko smo denimo želeli opero bolj popularizirati, smo izbirali bolj komične situacije iz oper in naredili koncert Z(opera) – v njem smo se malo ponorčevali iz lastnosti primadone, rivalstva med pevci ... Lansko leto, ko smo se zgrozili nad nezadržnim izumiranjem živih bitij, smo naredili koncept koncerta »Narava v glasbi« in poiskali program s pesmimi o naravi ipd. Tudi prva otroška izobraževalna predstava je nastala spontano – ob želji šestletne hčerke, da opero predstavimo v vrtcu. Ker smo bili uspešni, je sledilo še več izobraževalnih predstav za otroke.

Richard Boothby

9. Kje in kako zajemate ideje za oblikovanje koncertnega programa in s kakšnimi ovirami se srečujete?

Ramiro Albino: Naše ideje na splošno izvirajo iz muzikološkega sveta. Velikokrat je težko pridobiti partiture za programe, ki jih želimo izvajati.

Adriana Alcaide: Vsaka izkušnja, ki jo dobim v življenju, mi daje navdih za ustvarjanje in snovanje novih programov in predlogov: potovanja, ljudje, načini življenja, raziskovanje različnih kultur, stik z glasbenimi kolegi, mojstri življenja ter nenehno notranje spreminjanje in razvoj. Življenje me vsak dan preseneča, zadeva in moj cilj je, da se dovolj odprem, da dobim vse te nenehne spremembe znotraj in zunaj sebe. Takrat postane vse posebej bogato, kar motivira, ideje prihajajo tekoče in pred menoj se pojavijo nove sanje o projektih. Če delim to, kar sem, z drugimi in izmenjujem osebne ideje s sodelavci, se rojevajo novi projekti. To je stalen proces učenja od vseh in iz vsake življenjske situacije. Ovire nastajajo vedno v naših mislih in zelo pogosto se srečamo s težkimi zunanjimi situacijami, ko ugotovimo, da je odpor morda notri, z nezavednimi negotovostmi ali nezavednimi strahovi in pomanjkanjem. Zato je vsak sam sebi največji sovražnik sanj in dosežkov v življenju. Rešitev leži znotraj sebe. To je naš največji izziv. Ko se tega zavemo, najdemo načine, kako graditi na vseh notranjih sanjah in idejah v sedanjem življenju.

Pilar Almalé: Ideje jemljem od vsepovsod. Sem tudi vizualna umetnica. Študirala sem likovno umetnost in sem slikarka, zato je lahko barva dobra za navdih. Barve, slike, pesmi, zgodbe in čustva. Všeč mi je preučevanje čustev, še en vir navdiha pa je teorija vede o afektih.

Richard Boothby: Ideje za programe lahko pridejo od koder koli, pogosto pa je spodbuda obletnica: leta 2023 je bila 400. obletnica smrti Williama Byrda, leta 2025 pa 400. obletnica smrti Orlanda Gibbonsa. Toda pogosto je kombinacija stare in nove glasbe dobro izhodišče za vznemirljive zamisli, na primer The World Encompassed kombinira glasbo za consort 16. stoletja z novo glasbo, z vključevanjem etno glasbe, na katero je naletela posadka Francisa Drakea, ko je obkrožila svet v letih 1577–80.

Giuliano Eccher: Velikokrat je spodbuda odkrivanje novega repertoarja. Okoli tega zgradim zgodbo z drugimi skladbami.

Petra Vrh Vrezec: Kot že rečeno, ideje se večinoma rojevajo sproti, kot odziv na dogajanje v družbi – v času, ko smo opazali vedno manj obiskovalcev opere, smo naredili koncert Z(opera) z navdušujočimi opernimi arijami in dueti. Zelo blizu so mi tematski koncerti – recimo recital samospევov o pticah, glasbeno-scenska predstava o občudovanju in varovanju narave z glasbo ipd. Ena največjih ovir je pomanjkanje slovenskih prevodov samospევov ali arij. Če želiš ljudem predati neko sporočilo kot pevec, moraš peti v materinem jeziku. Danes je moderno peti v originalnem jeziku, a tako besedilo nima take moči na ljudi kot če to glasbeno delo tudi razumejo. Še posebno izven Ljubljane vidim, da je pomembno peti v slovenščini.

10. Kako oblikujete koncertni program?

Ramiro Albino: Pri sestavljanju programov najprej mislimo na glasbo, hkrati pa tudi na občinstvo. Je ta program primeren za občinstvo, ki ga imamo na vsakem festivalu? Ali so dela predolga ali prekratka za naše občinstvo itd.

Adriana Alcaide: Najprej vključim to, kar želim izraziti in sporočiti. Nato pogledam potrebe in profil kraja, kamor predstavim svoj predlog. Potem se pogovarjamo, da lahko ustvarim nekaj, kar je med mojimi notranjimi umetniškimi potrebami in željo določene koncertne dvorane. Nato oblikujemo nekaj, kar si želimo oboji. zelo mi je pomembno, da začutim, kaj je sedanjí trenutek, kaj je praznina in kaj je moje poslanstvo, da to zapolnim z glasbo in koncertnim predlogom. Vse te informacije prevajam v glasbo in pravo izbiro repertoarja.

Pilar Almalé: Odvisno, včasih izhajam iz teoretične ideje, drugič pa preprosto začnem zbirati komade, ki jih želim izvesti, in iščem povezavo med njimi.

Richard Boothby: Ponavadi z velikimi težavami.

Giuliano Eccher: Program vedno zgradim kot gledališko predstavo, potovanje za čustva.

Petra Vrh Vrezec: Ko se odločim za neko tematiko koncerta, potem sledi brskanje po glasbeni literaturi, poslušanje glasbenih del, izbiranje primernih skladb, odločitve glede glasbenih obdobij, izbor glede na glasbeni izraz – hitre, vesele pesmi, bolj počasne oz. ravno prava mera vsake, posvetovanje z glasbenimi kolegi, premisleki o ciljni publiki, sporočilu, ki bi ga želel prenesti poslušalcem, pisanje veznih besedil ...

Gonzalo Cuadra Balagna

11. Kako se srečujete z drugimi umetniki, kako se vključujete v druge ansamble in kako sestavite ansambel?

Ramiro Albino: Naš repertoar nas sili, da vedno sodelujemo z glasbeniki gosti, kar je spremenljivo in ne dopušča ustaljene formacije. Zato smo vedno v stiku s kolegi iz naše domovine ali tujine, s katerimi poteka stalna izmenjava podatkov, idej, materiala in tudi človeškega kapitala.

Adriana Alcaide: Na vseh potovanjih, poteh in sodelovanjih z drugimi skupinami spoznavam neverjetne glasbenike in ljudi. Povezava se pojavi sama od sebe in lahko rečem, da imam res srečo, da na svoji poti srečam veliko zanimivih glasbenikov. Morda zato, ker je zame prioriteta govoriti z drugimi glasbeniki isti glasbeni jezik, življenje mi v tem smislu podarja veliko. Srečujem jih doma, v zelo oddaljenih deželah, v baročni glasbi, pa tudi v improvizaciji in s tradicionalnimi glasbeniki. Res, glasba nima meja. V druge zasedbe se vključim, ko srečam glasbenike, ki so mi blizu in si oboji želimo, da igramo skupaj še in še. To se zgodi spontano. Zadovoljstvo ob ustvarjanju lastne skupine je podobno, kot če imaš svojo družino in svojega otroka, menda (ker nisem mama!). Vsak ima svojo perspektivo in pogled na to, kaj je glasba zanj ali zanjo. Da si sposoben deliti to z drugimi glasbeniki in izvajati glasbo, ki nam je všeč v naši lastni perspektivi, je kot občutek doma, izražanje svoje notranjosti in pretok čustev, vrednot in osebnih prepričanj; peti svojo pesem s svojim glasom.

Pilar Almalé: Rada sodelujem z drugimi ansambli in umetniki. V tem uživam in to pogosto počnem. Osebno uživam v delu z drugimi vrstami umetnikov: plesalci, igralci itd.

Prav tako uživam v igranju z glasbeniki drugih glasbenih stilov in zvrsti, kjer se veliko naučim.

Richard Boothby: To se zgodi na začetku kariere. Dobro je imeti predstavo o glasbi, ki jo želite izvajati, in vedeti, da je to dobra glasba, vredna izvajanja in zanjo porabiti veliko časa.

Giuliano Eccher: Svet stare glasbe še pred nekaj leti ni bil tako velik. Vsi so se poznali. Nov glasbeni projekt je pogosto povezan s srečanjem starih prijateljev.

Petra Vrh Vrezec: S tistimi, s katerimi več sodelujem, se ponavadi dobimo in pogovorimo o koncertnem programu, podamo ideje, jih »prerešujemo« in skupaj izberemo najprimernejši program. Pri izbiri umetnikov za nek skupen projekt se odločim večinoma za tiste, s katerimi sem že dobro sodelovala, so odgovorni do dela in umetniki tudi po srcu.

12. Kako pristopate do arhivov in kako jih raziskujete?

Ramiro Albino: Osebno me neposredno delo v arhivih ne zanima, zato sem odvisen od muzikologov, tega kar objavijo ali njihove radodarnosti. Repertoar je zelo težko pridobiti, a z leti se, zgradil mrežo stikov, ki mi omogoča veliko glasbenega materiala.

Adriana Alcaide: Dolgo nazaj sem še iskala po knjižnicah mnogih evropskih in ameriških držav. Dandanes na spletu zlahka najdem faksimile in rokopise izvirnih skladb in rokopise skladateljev. To je ena od prednosti tehnologije, čeprav sem v mnogih drugih pogledih zelo proti njej.

Pilar Almalé: Vedno začnem iskati vse, kar je objavljeno o predmetu študija. Začnem to brati in se nato poskušam osredotočiti na del, v katerem najbolj uživam, in to raziskati. Pred nekaj leti sem raziskovala rokopis Anne Rochette in našel nekaj zelo zanimivih informacij o njem. Ženske v stari glasbi so ena mojih najljubših tem.

Richard Boothby: Zdaj je z internetnimi arhivi veliko lažje - pogosto ni treba iti v knjižnice, saj je do njihovih zbirk mogoče dostopati prek spleta. In toliko glasbe je zdaj objavljene.

Giuliano Eccher: Potem ko sem devetdeseta preživel v iskanju glasbe po knjižnicah, je prihod spleta stvari poenostavil in se zdaj osredotočam izključno na izvirne partiture, ko je to le mogoče. Tveganje, a tudi priložnost, da skladatelja bolje spoznam.

Petra Vrh Vrezec: Veliko tujega notnega gradiva pridobim kar v spletni notni bazi IMSLP - International Music Score Library Project – to je najlažje dostopen arhiv. Zatem sledi tudi pregled notnega arhiva na Akademiji za glasbo v Ljubljani, v NUK-u, društvu slovenskih skladateljev, v arhivih kolegov ... Ponavadi listam po notnem gradivu in ko mi pride kaj zanimivega pod roke, si note pogledam bolj natančno, tik preden se odločim za izbor programa, še poslušam različne izvedbe.

Giuliano Eccher

13. Kako vas sprejemajo ustanove, ki skrbijo za to kulturno dediščino, in s kakšnimi težavami se soočate v fazi, ko iščete in izbirate dela za program?

Ramiro Albino: Vse institucije so nas vedno zelo dobro sprejele. Delamo z velikim spoštovanjem do kulturnega in antropološkega repertoarja, ki je znan in nam odpira vrata.

Adriana Alcaide: V moji domovini na žalost bolj cenijo tisto, kar prihaja od zunaj, namesto da bi podpirali lokalne pobude, vlagali v kulturo domačih umetnikov in ansamblrov. Raven kulture in umetnosti se bo zvišala le, če bodo načini za podporo umetnikom v vsaki državi. Če damo prednost glasbi in umetnosti na splošno, bo več možnosti za ustvarjanje velikih projektov, ki bodo imeli večji vpliv v družbi. Trenutno ima kultura manjšo podporo in sredstva kot kapital. Če bi se to spremenilo, bi lahko umetniki in ustvarjalci vplivali boljše in več, prišli bi do širših krogov in služili družbi.

Pilar Almalé: Počutim se zelo dobro ob skrbi španskih in aragonskih institucij. Pomemben del mojega dela je iskanje umetniških štipendij in projektov in menim, da moraš biti pri tem delu preudaren in poskušati svoje osebne interese in študij vključiti v razpise.

Richard Boothby: Zelo se razlikuje. Zasebni sponzorji so lahko zelo radodarni in je veliko bolj odprti. Javne ustanove so zapletene in težko dostopne, a pogosto lahko dajo veliko več denarja. Vsak ima svoje načrte, ki jih je treba uskladiti, preden se dodeli denar.

Giuliano Eccher: Skoraj vedno nas sprejmejo dostopno in z zanimanjem.

Petra Vrh Vrezec: Kot že rečeno, najlažje je brskati po svetovni spletni bazi ali celo kupiti notno gradivo. Pri obisku NUKa ali Akademije se srečuješ z omejitvami zaradi uradnih ur, fizično brskanje po notah je zelo, zelo zamudno in naporno ...

14. Kako lahko glasba in katerakoli druga umetnost prispeva v boljšo družbo?

Ramiro Albino: Naš repertoar je multikulturen in vpet v zelo raznolik svet, poln drugačnosti. Zahvaljujoč estetski in komunikativni moči glasbe, ki jo izvajamo, ustvarjamo vezi in zveze med ljudmi najrazličnejših narodnosti, ideologij, veroizpovedi itd.

Adriana Alcaide: Glasba nam daje prostor umirjenosti, miru, globokega poslušanja in lepote. To je človeški način izražanja in posnemanja ravnovesja in čudežev narave. Približuje nas sredini, nasprotni pogledi iščejo skupno mesto, namesto da se dvobojujejo. To nas vodi k obilju, veselju in posredovanju, daleč stran od bojevanja, vojne in zatiranja.

Pilar Almalé: Ko smo povezani s svojimi občutki, lahko rastemo kot ljudje. Čutim, da imamo ljudje izbiro: lahko postanemo bog ali lahko postanemo demon. Najlažji način je, da postanemo demon, vztrajamo v svojih težavah, ne napredujemo in se ne zdravimo. Zdravljenje je edini način, da rastemo in hodimo naprej, in prepričana sem, da je umetnost, še posebej glasba, absolutno bistvena in potrebna, da nam pomaga. Ko za čem trpimo in potrebujemo zdravljenje, nam lahko zelo pomaga glasba ali pesem, ki govori o tem, kaj čutite: Čutite, da nekoga skrbi za vas, čutite, da so drugi ljudje trpeli to, kar trpite vi, in zaradi tega se počutite povezani kot družba in kot človek. To je bistvenega pomena. Sistem, v katerem živimo, nas skuša prepričati, da je tisto, kar potrebujemo, potrošnja, a očitno tega ne potrebujemo in to nikoli ne pomaga: potrebujemo prijatelje in ljudi, ki nas imajo radi, in umetnost. Ukvarjajte se z umetnostjo ali uživajte v njej, v najboljšem primeru oboje.

Richard Boothby: Brez glasbe in umetnosti nasploh ni civilizacije. Umetnost definira družbo in njene prioritete, dobre in slabe.

Gonzalo Cuadra Balagna: Da, seveda.

Giuliano Eccher: To je zelo aktualna razprava. v sodobni družbi se ponovno pojavlja enako nasilje, kot smo ga poznali v 20. stoletju. Le kultura in lepota jo lahko omilita.

Julio Menéndez: Človek na splošno, umetnik pa še posebej, pridobi z umetnostjo globino znanja in kritično refleksijo svojega okolja, zaradi česar smo akterji sprememb za boljšo družbo.

Silvina Sadoly: Po mojem mnenju je umetnost bistvenega pomena v družbi. Pomaga nam izražati in sprejemati čustva. Spodbuja domišljijo. To je jezik, zaradi katerega vidimo, kdo smo, in zaradi katerega imamo več empatije do drugih.

Petra Vrh Vrezec: Prek glasbe lahko spodbujamo spoštovanje med ljudmi, širimo vrednote, vzgajamo, navdušujemo, odpiramo srca ... Ravno zato smo lansko leto pričeli s koncerti Narava v glasbi. S pomočjo klasične glasbe s tematiko o naravi ali medsebojnih odnosih smo želeli ljudi navdušiti nad naravo, spodbuditi razmišljanje, kako pomembno je, da aktivno sodelujemo pri njenem ohranjanju. Koncerti žanjejo veliko odobravanje ljudi in njihov premislek o tem, kako lahko bolje prispevajo k varovanju narave. Glasba pa konec koncev tudi sprošča in pozitivno deluje na zdravje ljudi.

Julio Menéndez

15. Kakšen je vpliv glasbe na počutje in zdravje ljudi, poslušalce in ustvarjalce?

Ramiro Albino: Iskreno vam ne bi mogel reči, da lahko naša glasba vpliva na zdravje publike, prepričan pa sem, da nam repertoar in njegova odprtost do drugačnega in oddaljenega koristita intelektualno in duhovno.

Adriana Alcaide: Njene zdravilne lastnosti nam zagotavljajo stabilen srčni utrip, splošno dobro počutje, zmanjšanje stresa, sprostitve mišic in prazen prostor tišine, poslušanja in harmonije. Povezuje se tudi z našimi čustvi in spomini ter nam pomaga uravnovesiti nerešena vprašanja in nezdrave občutja znotraj nas. Gane naša srca, omogoča lahkotnost izražanja čustev in poskrbi, da zakočene težave odtečejo. In nazadnje, glasba nas spominja na naš najvišji duhovni in osebni standard o tem, kaj želimo biti, na naš ideal človeškega bitja, ki še nismo dosegli.

Pilar Almalé: Obstajajo znanstvena dejstva, ki dokazujejo, kako pomaga pri našem zdravju poslušanje glasbe, vadba katere koli umetnosti z rokami, branje ... Osebnostno menim, da bi se morali vsi ukvarjati z vsaj eno vrsto umetnosti, in to vsak dan.

Richard Boothby: Glasba daje življenje in zdravje vsem, ki jo poslušajo, izvajajo in ustvarjajo. To je bistvenega pomena za življenje.

Gonzalo Cuadra Balagna: Glasba in umetnost, ki ju zaznavajo čutila, imata tako intelektualni kot čustveni, socialni in kulturni vpliv. Družba, bogata z umetnostjo, ima več elementov, ki pomagajo pri povezovanju in komunikaciji, kar močno pomaga pri čustvenem in duševnem zdravju.

Giuliano Eccher: To vidimo v očeh poslušalcev, ki obiščejo dober koncert. Pomnožiti moramo umetniške priložnosti.

Julio Menéndez: Večkrat so me ob koncu koncerta prestregli poslušalci in sem od njih prejel zelo pomenljive besede o pozitivnih spremembah, ki jih glasba ustvarja v njih. Brez dvoma umetnost spreminja življenja ljudi na zelo pozitiven način.

Silvina Sadoly: Je komunikacija z drugim. Dokazano je, da glasba vpliva na naše fizično, duševno in čustveno zdravje. Izboljša spomin in pomaga zmanjšati stres.

Petra Vrh Vrezec: Glasba, še posebno klasična, ima veliko pozitivnih učinkov tako na poslušalce kot ustvarjalce – večja koncentracija, uri in bistri spomin, dviga samozavest, nas uri v potrpežljivosti, spoštljivosti, utrjuje socialne veščine ... Igranje in poslušanje glasbe dviguje raven prav vseh teh sestavin in pripomore k boljšemu počutju ter duševnemu in fizičnemu zdravju.

Ramiro Albino: Jasno je, da zaščite pred neznanim ni. Naš repertoar vodi javnost k razmišljanju o drugačni stvarnosti in oddaljenih področjih. Od takrat naprej lahko morda uradnik, ki načrtuje konkretno akcijo za kraj, to ovrednoti na poseben način, potem ko je slišal glasbo, ki se je tam gojila.

Adriana Alcaide: V nenehnem iskanju posnemanja narave, glasba vedno spoštuje okolje in vsa njegova bitja. To je čarobno darilo, ki smo ga dobili od nekje in čutimo dolžnost, da ga vrnemo kot način hvaležnosti. Glasba je brez politike, zato nam ponuja, da smo lahko strpni, da spoštujemo drugačno mnenje ter vedno iščemo dialog in skupno blaginjo.

Pilar Almalé: Mislim, da je umetnost eden najčistejših načinov do okolja. Na glasbenem področju bi morali poskusiti poslušati več koncertov brez elektronskih virov. Poskusite se tudi fizično povezati z drugimi ljudmi. Enako se dogaja z umetniškimi razstavami. Morali bi obiskovati muzeje in umetniške galerije in nehati »gledati slike« z mobilnih telefonov.

Richard Boothby: Vsaka država ima drugačen pogled na pomen umetnosti in glasbe v družbi. V Združenem kraljestvu podpora umetnosti že vrsto let upada, a zdi se, da umetniki preživijo. Mnogi v glasbeni stroki so zavzeli stališče za zmanjšanje emisij ogljika in v Fretworku smo se zavezali, da ne bomo leteli na koncerte na evropski celini.

Giuliano Eccher: Zagotovo trend lepote in umetnosti lahko vpliva tudi na politike in njihove izbire, vendar je v bistvu odvisno le od zavesti ljudi, da ustvarijo pozitivno spremembo.

Petra Vrh Vrezec: Kot že rečeno v prejšnjem vprašanju je lahko vpliv umetnosti zelo velik. Lahko vsaj malo spremeniš mnenje ali vplivaš na spoznanje, da obstaja tudi drugačna pot. Pomembno je, da se poslušalcem približaš na pravi način, s premišljenim konceptom in programom, z dobro izvajalsko ekipo in iskrenim namenom.

16. Kakšen je vpliv umetnosti na izzive politike in varovanja okolja?

Gonzalo Cuadra Balagna: Umetnost ozavešča, umetnost je delo, ki nas sili k timskega odnosu, je dejavnost, ki potrebuje disciplino in etiko, pa tudi čut za empatijo in odprtost kriterijev ter odmik od predsodkov in predsodkov. Vsako človeško področje (politika, odnos do okolja) ima od tega koristi.

Julio Menéndez: Kadar umetnost s svojimi tematskimi predlogi naredi vidno, kar je povezano z varstvom okolja, to praviloma naredi na impresiven način, z viri, ki gledalca ne pustijo ravnodušnega. To nedvomno vpliva na družbo in postavlja na mizo razpravo o varstvu okolja.

Silvina Sadoly: Umetnost je komunikacija. Pomaga nam komunicirati z naravnim svetom okoli nas kot obliko izražanja. Umetnost dviguje zavest in to prispeva k boljši družbi.

Silvina Sadoly

17. Kako lahko umetnost kljubuje nasilju države nad svobodo izražanja, kakšne so vaše izkušnje?

Ramiro Albino: Na tem področju nimam izkušenj. Ne bi vedel, kaj naj rečem.

Adriana Alcaide: Glasba je realnost nematerialne snovi, takšna je tudi svoboda sama, s povsem svobodno obliko leti in potuje iz dežele v deželo, iz stoletja v stoletje, iz resničnosti v resničnost. To nas spominja na občutek svobode. Začutimo jo, ko izvajamo skladbe drugih skladateljev in skušamo ujeti njihov duh in duh njihovega časa, še močneje pa jo občutimo, ko ustvarjamo in improviziramo. Takrat je to občutek popolne svobode: svobodno izbirati, svobodno hoditi po neznanih poteh, odkrivati samega sebe, brez svojih vlog in mask, svobodno do pomot, svobodno do raziskovanja in da poskusimo nekaj novega.

Pilar Almalé: Umetnost je eno najmočnejših orožij. Ljudje prejemajo močna sporočila iz pesmi, slik, pesmi ... vedno je bilo tako in tako bomo nadaljevali. Zelo instinktivno je ustvarjati iz tega, kar čutimo in mislimo.

Richard Boothby: Umetnost lahko opozori na krivice in zatiranje in bi morala to početi ob vsaki priložnosti.

Gonzalo Cuadra Balagna: Umetnost vedno izraža vsakdanje življenje ljudi; so poti za izražanje skupnosti in individualnih idej. Če državno nasilje imenujete zatiranje svobode izražanja, ima glasba zelo bogato zgodovino protestnega in opozicijskega repertoarja.

Giuliano Eccher: Umetnost lahko združuje ljudi. Nasilje se hrani tudi z osamljenostjo in marginalizacijo.

Julio Menéndez: V moji državi so glasbeniki, zlasti v popularni sferi, večkrat izzvali institucionalno nasilje s svojimi umetniškimi stvaritvami, z besedili, ki neposredno ali posredno opozarjajo na vprašanja, kot je izginotje ljudi in napadi na svobodo izražanja.

Silvina Sadoly: Umetniki lahko izpodbijajo krivice, mobilizirajo javno mnenje in naredijo bitke vidne.

Petra Vrh Vrezec: Žal teh izkušenj nimam.

18. Kako vidite prihodnost umetnosti in kakšna je njena vloga pri oblikovanju družbe v naslednjih stoletjih?

Ramiro Albino: Težko mi je razmišljati o tem, to ni tema, o kateri običajno razmišljam. Verjamem pa, da bo v svetu, ki je vse bolj avtomatiziran in ga upravljajo stroji, tisto, kar je obrtniško, kar sem naredil ročno, kar je še vedno unikat, imelo čedalje večjo vrednost. Verjamem tudi, da bo glasbenikov vedno manj, zato mislim, da bodo njihova dela vse bolj cenjena.

Adriana Alcaide: Glasba in umetnost nasploh imata vedno prednost. Začne se z latentnimi spremembami, ki jim bo kasneje sledila družba. Današnja dobra glasba je križanje stilov, mešanje jezikov in razbijanje vzorcev. Tako se zdi, da je pot, ki nam jo kaže, pot strpnosti, vključevanja, kulturnega mešanja in poroke razlik. Po drugi strani pa se hkrati močno zmanjšuje kakovost glasbe, ki jo posluša večina družbe. Glasbeniki in odrasli smo torej odgovorni, da najmlajšim ohranjamo in jih poučujemo s kakovostno glasbo, ki nam vsem prinaša bogate vsebine in nas opominja, da bi bili boljši ljudje. Če glasba tega ne zagotavlja, izgubi svoj smisel in namen.

Pilar Almalé: Prihodnosti v umetnosti ne poznam. Kolikor vem, tehnološko ne bomo pridelovali več, saj tega ne zmoremo več. Viri so izčrpani: minerali, plin, energija so na splošno izčrpani. To bi se lahko na nek način spremenilo na dobro: lahko bi se vrnili nazaj in ustvarjali več umetnosti z rokami, lahko bi prenehali, da smo taki individualisti in se znova srečali, da bi slikali, se igrali in gradili stvari z lastnimi rokami.

Richard Boothby: V prihodnjih stoletjih, če bo človeška civilizacija uspela preživeti, bo umetnost igrala ključno vlogo pri definiranju tega, kaj je biti človek.

Giuliano Eccher: Zelo pomembno je, da umetnosti in umetniškega izražanja ne zreduciramo le na komercialo in denar. Samo tako bo svoboda za umetnike.

Julio Menéndez: Menim, da je misija nemogoče, da govorimo v stoletjih v svetu, ki se skokovito premika iz enega leta v drugo. Zaenkrat se umetnost zaradi razvoja družbenih omrežij in v postpandemičnih časih vse bolj nagiba k virtualnosti, k ustvarjanju vsebin za pretočne platforme in različne vire, ki jih ponuja internet. Javnost vse pogosteje gleda in posluša umetnost z ekrana, kjerkoli že je. Ocenjujem, da se bo stopnjevalo stanje, v katerem bo umetnosti v svojem tradicionalnem formatu vedno manj in jo bo treba preoblikovati, da se obdrži.

Gonzalo Cuadra Balagna: Umetnost je preteklost, sedanjost in prihodnost. Še naprej bo obstajala vzporedno s človekom. Umetnost bo oblikovala družbo in družba bo oblikovala umetnost.

Silvina Sadoly: Za vse to je umetnost bistvenega pomena, izboljšala bo sposobnost empatije, spodbudila domišljijo in razumevanje različnih realnosti.

Petra Vrh Vrezec: Mislim, da z umetnostjo lahko veliko prispevamo k družbenim vrednotam, spremembam. Temeljito pa je treba premisliti o novih načinih izvedbe. Vsako obdobje ima svoje značilnosti, zato je pomembno, da se ne držimo le nekih starih principov izvedbe, ki so za današnji čas lahko zelo dolgočasni – treba je biti inovativen, odprt, da kdaj stopiš tudi izven okvirjev. Prihodnost vidim tudi v povezovanju različnih zvrsti, žanrov, tem, poklicev ...

Petra Vrh Vrezec
Foto: Darja Štravs Tisu

19. Kako vidite v naslednjih desetletjih razvoj področja, ki mu pravimo stara glasba?

Ramiro Albino: Prepričan sem, da se bo ta repertoar še širil. Mislim pa, da bo »stara« glasba vedno manj »stara«. Glede na to, kar vidim na ploščah, na festivalih itd. Ta praksa je usmerjena v »glasbo sveta« in druge vrste izražanja. Mislim, da bo vedno manj zgodovinsko informirane glasbe, ki bo postala veliko bolj folklorna in sodobna glasba.

Adriana Alcaide: Želel bi si, da bi čistost stare glasbe preživela, a glede na to, v katero smer gresta kultura in družba, nisem ravno optimistična. Dandanes se vse zelo hitro odvija, dožemanje postane bolj površinsko in nimamo časa in potrpljenja, da bi spoštovali naravni ritem stvari, naravni razvoj procesa rasti. Smo precej oddaljeni od ritma Narave, letnih časov, časa, ki ga drevo potrebuje, da zraste iz semena. Želimo hitro porabiti in čim manj čakati. Torej, v tej perspektivi bo stara glasba del manjšine in kdo ve, morda bo izginila ...

Pilar Almalé: Zdi se mi, da vsako leto raste zanimanje za staro glasbo in upam, da bo tako tudi ostalo. Mislim tudi, da je mešanje glasbenih stilov zelo naravno in lahko pomaga pridobiti nove poslušalce.

Richard Boothby: Upam, da bo izraz »stara glasba« zastarel in bo glasba samo »glasba«. Ljudje bodo cenili glasbo iz katerega koli časa in v katerem koli slogu.

Gonzalo Cuadra Balagna: Z naraščajočim navdušenjem. Vsakič, ko človeku govori o njegovi sedanosti. Stara glasba je sodobna glasba.

Giuliano Eccher: Tudi tukaj se odgovor nanaša na denar. Stara glasba je dobila prostor v koncertnem okolju, zdaj pa se mi zdi, da vidim nazadovanje. Morda je žrtev uspeha. Več občinstva pomeni večje dvorane, večje dvorane pomenijo opuščanje izvirnosti uporabljenih instrumentov. Tako vidimo tako imenovane baročne orkestre, ki uporabljajo sodobne inštrumente, godala, ki niso historična itd. Izgubiš del lepote historičnih inštrumentov, če poskušaš ustvariti zvok kot sodoben orkester. Na koncu pogrešam tisti »nepopolni« zvok pionirjev historičnega performansa.

Julio Menéndez: Stara glasba je pojav, ki je marsikje v Latinski Ameriki v zametku in se še vedno širi. V tem smislu obstaja precejšnja vrzel v odnosu do Evrope. Zato je to, kar opažam, vsaj v lokalnem okolju, trenutek širitve, ki bo zaradi tega, kako se dogaja, trajal še dolgo. Največja omejitev njegovega razvoja je povezana z gospodarstvom: sredstva za nakup historičnih glasbil so pogosto zelo visoka, zahteva celo uvoz posameznih delov ali samih instrumentov, če niso narejeni v Argentini.

Silvina Sadoly: Glasbene zvrsti so se razvile z iskanjem novih zvokov, ritmov, inštrumentov in vokalnega stila.

Petra Vrh Vrezec: Mislim, da se z vsako klasično glasbo da prepričati ljudi, tudi s staro glasbo. V stari glasbi je prihodnost, če bomo kaj naredili v smeri izobraževanja in navduševanja ljudi za to vrsto glasbe. Pomembni so pravi pristopi že pri mlajši publikli – če spoznajo neko zvrst glasbe na prijeten način, se bodo vračali tudi, ko bodo odrasli. Tu vidim prihodnost!

20. Kaj bi priporočili predsednikom držav, njihovim predsednikom vlad in ministrom za kulturo ter poslancem v parlamentih?

Ramiro Albino: Oni to dobro vedo, a menim, da bi bilo zelo pomembno, da jih spomnimo, da smo tukaj zahvaljujoč temu, kar smo, in da nam bo pogled v preteklost, po vesti in iz sedanjosti, pomagal načrtovati boljšo prihodnost.

Adriana Alcaide: Moje priporočilo institucijam bi bilo, naj dajo prednost kulturi, umetnosti, ekologiji in nepotrošniškemu življenju. Dobrim učiteljem, ki ljubijo to, kar delajo in prenašajo svojo strast do kulture in umetnosti, podpirajo ustvarjalna bitja družbe (umetnike, rokodelce in podjetnike), podpirajo lokalne pobude, ki nudijo polje znanja, modrosti in ki vsem ljudem pomagajo, da se sprašujejo o sebi, o življenju, da ne iščejo preprostih odgovorov ali čakajo, da jim drugi povedo, kaj morajo narediti. Človeška bitja imajo veliko sposobnost iskanja odgovorov na lastna vprašanja. Ne potrebujejo le, da ni nobenih motenj in neumnosti, ampak prave prostore, da spoznajo sebe, več tišine. Tudi prostor, ki jih ne umaže in jim omogoča, da so srečni, da iščejo mir in ravnovesje v osebni življenju ter razvijajo skupinsko zavest, da si pomagajo drug drugemu in se dopolnjujejo. Zame je zelo pomembno razmišljati o res pomembnih stvareh o življenju in o našem poslanstvu tukaj. Preveč časa, energije in sredstev porabimo za nekoristne stvari, ki nas ne delajo boljših ali celo srečnejših. Ko iščemo lastno srečo, je posledica sreča drugih, zato svoje energije ne smemo porabiti proti drugim ali da se bojujemo. Lahko bi živeli mirno in vso svojo energijo porabili za to, da bi bili srečni in bi osrečevali druge, kot v veliki družini, ki išče uravnoteženo eksistenco. Vse, kar pripomore, da se vsa bitja počutijo bolj srečna in mirna, prispeva k boljši družbi in boljšemu človeštvu.

Pilar Almalé: Treba se je boriti, da bo kultura na prvem mestu, kajti kultura je zdravje in sreča. Čutim, da se naša družba spreminja in morali bi iskati način življenja, ki je trajosten, zdrav in miren. To zame pomeni: manj ur dela, več ljudi, ki delajo, brezplačno izobraževanje, brezplačno izobraževanje o umetnosti in brezplačen zdravstveni sistem. Z manj urami dela lahko s svojimi družinskimi člani in prijatelji preživimo več ur ter uživamo v življenju in umetnosti.

Richard Boothby: Negujte svoje umetnike, podpirajte njihova prizadevanja.

Gonzalo Cuadra Balagna: Umetnost, tako kot šport in telesna aktivnost, je vsakodnevna hrana prebivalcev. Možnost razvoja v visoko tekmovalnem športu in v glasbi sta najboljša pokazatelja, da je družba uspela rešiti svoje najbolj pereče probleme in se je zdaj zmore lotiti vseh drugih pomembnih.

Giuliano Eccher: Vlagati v kulturo. To je naložba, ki izboljšuje družbo. Razmišljanje, sanje, uresničevanje projektov potiskajo družbo v prihodnost. Če tega ni, družba stagnira in iz teh motnih voda se dvigajo nove pošasti.

Julio Menéndez: Podpora umetnosti prek državnih spodbud in produkcijskih štipendij je pomembna. Prav tako je podpora državnih prostorov, kot so koncertne dvorane, razstavišča in podobno, temeljna za razvoj in širjenje umetnosti in ustvarjanju novih občinstev, če le poteka z intenzivnim širjenjem dejavnosti, da se tam razvijejo. To se danes izvaja predvsem na spletu. V tem smislu je bistveno ustvariti ukrepe za promocijo in širitev socialnih omrežij iz uradnih institucij, da bi dosegli več in novega občinstva, saj je družba vse bolj potopljena vanje.

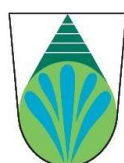
Silvina Sadoly: Priporočam, da politiki še naprej upoštevajo umetnost, ki je tako nujna, rekla bi celo obvezna za dobro družbeno komunikacijo.

Petra Vrh Vrezec: Kultura mora ostati svobodna, neodvisna od politike, političnih strank, levo ali desno usmerjenih ... Le z neodvisnostjo kulture od politike je mogoče snovati kvalitetne in dolgoletne festivale, projekte, koncertne cikle.

Hvala

Pod častnim pokroviteljstvom Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Za podporo se zahvaljujemo: [Simbio, družba za ravnanje z odpadki d.o.o. \(Celje, SI\)](#)

Izdal: Ars Ramovš, April 2025